

ПУТЕВИМА РЕЧИ

Зборник радова у част Даринки Гортан Премк

Уредник:

РАЈНА ДРАГИЋЕВИЋ

Београд
2017.

Јасна Б. Влајић-Поповић*

Институт за српски језик САНУ

Београд

ИЗ ИСТОРИЈАТА ЈЕДНОГ СРПСКОГ
ЛИНГВИСТИЧКОГ ТЕРМИНА
(*позајмљеница* – једна *позајмица* која се
не узима *позајмице*)**

У раду се даје преглед посведочености српског лингвистичког термина *позајмљеница*, као и његових синонима *позајмица* и *посуђеница*, у релевантним описним (RJAZU, Московљевић, РМСМХ, РСЈ) и стручним терминолошким речницима (Simeon и SSLT/ССЛТ/DSLТ) српског и српско-хрватског језика (уз осврт на то шта доноси Skok). За сва три се као кључне показују још необјављене потврде у предстојећим томовима РСАНУ (бр. 20 и 21), а само за данас стандардни термин *позајмљеница* битан је и један лексикографски нерестрован помен из 1913. године за који се не зна да ли га је аутор сам сковао према нем. *Lehnwort* или пак преузео из непознатог нам извора. Затим се анализирају и тумаче разлози узмицања термина *позајмица*, све до средине ХХ века веома фреквентног, пред дотле слабије посведоченим *позајмљеница*. На крају се закључује да се за потребе историјске лексикологије, чак и оне која се бави речима релативно новијег датума, постојећи лексикографски извори не могу сматрати поузданим сведоцима настанка и развоја речи.

Кључне речи: српски језик, лексикологија, терминологија, лексикографија, *позајмљеница*, *позајмица*, *посуђеница*.

* jasna.vlajic@isj.sanu.ac.rs

** Овај прилог је резултат рада на пројекту бр. 178007 „Етимолошка истраживања српског језика и израда *Етимолошког речника српског језика*”, који у целини финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

0. Након дугогодишњег и вишекратног бављења различитим позајмљеницама у српском језику (превасходно грчким, али и другима), недавним открићем проблема посведочености и датирања самог термина *позајмљеница* у српској лексикографији била сам понукана да актуелној слављеници – аутору, редактору и уреднику свих значајнијих речника који су током последњих деценија објављивани у нашој средини¹ – посветим резултате овог малог претресања речникâ и грађе, које на још једном примеру показује да лексикографском послу краја никад нема.

1. Данас стандардан лингвистички термин *позајмљеница* 'добро адаптирана страна реч у језику, обично давно преузета' описни речници српског, односно српско-хрватског језика слабо бележе (в. § 2.1. нн.). Штавише, ни његов алтернативни парњак, *пòзајмица*, практично не региструју у лингвистичком значењу (в. § 3.1.). Необично је да у истим овим речницима нема ни синонимног термина *посуђеница* (в. § 4.1.). Срећом, све их бележе стручни речници (в. § 2.2. нн., § 3.2.1. и § 4.2. нн.).

1.1. У даљем разматрању оставићемо по страни суштинску семантичку неадекватност ових термина: наиме, позајмљивање (или посуђивање) подразумева узимање и враћање (отуд и прилог *пòзајмицѐ*, поменут у поднаслову овог прилога, значи 'узајамно, између себе, међу собом', односно 'дајући или узимајући на зајам'). Међутим, самим калкирањем термина према страном предлошку, односно прихватањем конвенције која је већ била усвојена у западноевропским језицима (нпр. француском, немачком, енглеском, в. § 2.2.2.), позајмљивање је у лингвистичком контексту изједначено са (пре)узимањем, једносмерним актом (в. ипак нап. 13). На творбени и функционални аспект овог термина у наставку ћемо се само осврнути, а тежиште ставити на хронологију његове посведочености – односно на историјат његовог настанка прослеђен кроз лексикографске изворе (и грађу за њих).

2. Постојећи речници термин *позајмљеница* региструју тек у последњој трећини XX века – а ускоро ће прве потврде бити и званично датиране у његове 20-е, тј. 30-е године, на прелаз прве у другу трећину прошлог столећа (в. § 2.3.). Тек једно недавно, случајно, „откриће” помера га још даље у прошлост (в. § 2.4.).

2.1. Поменута хронологија односи се на описне речнике: тако RЈAZU XI (1932–1935) не садржи облик *позајмљеница*, као ни Московљевић (1966). Доноси га тек РМСМХ 4 (1971): 597 – *позајмљеница* грам. 'реч узета из туђег језика' (без навођења извора), такође и РСЈ 2007: 956 – 'више или мање адаптирана реч унета, преузета из страног, туђег језика'. Пада

¹ В. уводнике РСАНУ почев од 2. тома, 1962. године до данас, затим РМСМХ у 5. и 6. тому 1973–1976, као и РСЈ 2007. године – да поменемо само оне најзнатније.

у очи да га не садржи ни етимолошки речник, Skok 1 (1971): 778a s. v. *jeti* – има само *позајмице adv.*, *позајмљивати iter.* – иако је Скок често умео да коментарише термине, неологизме.

2.2. Назначени хронолошки оквир не померају ни постојећи стручни речници лингвистичке терминологије.

2.2.1. Тако Simeon 2 (1969): 113 бележи облик *позајмљеница*, али, као на основни термин, одмах упућује на одредницу *посућеница*, где је појам детаљно дефинисан (в. § 4.2.1.).

2.2.2. Такође SSLT/CCJT/DSLТ 1 (1977): 207, § 4-9-2. региструје с.-х. термин *позајмљеница* (поред мак. *заета дума*, буг. *заемка*, *преземен збор*, слн. *prevzeta (izposojena) beseda, izposojenka*; слч. *prevzaté slovo, slovo cudzieho pôvodu*, чеш. *přejaté slovo, slovo cizího původu*; пољ. *wyraz zapożyczony, zapożyczenie, pożyczka*; глуж. *přewzate slovo, požčonka*; длуж. *wypożyczone slowo*; рус. *заимствованное слово*, укр. *запозичене слово*, блр. *запазычанае слово*, и несловенских енгл. *loan-word, loan*; фр. *mot d'emprunt, emprunt*; нем. *Lehnwort*).

2.2.3. И најпознији међу приручницима овог типа, заправо посвећен књижевним терминима, садржи термин *позајмљеница* 'језични елемент, најчешће ријеч, преузета из туђег језика или нарјечја у властити ... [оне се] гласовно прилагођују и значењски уграђују у састав језика-примаоца, па се онда више и не осећају као нешто туђе' (PKT 1985: 587). Тако је најпрецизнију дефиницију лингвистичког термина дао речник посвећен књижевној терминологији.

2.3. Померање хронологије донеће тек РСАНУ,² који садржи све четири у грађи постојеће потврде ове именице у функцији лингвистичког термина, где је најстарија из 1926. године: «[по мишљењу Мејеа] ... слав. *b'rdо* (је) *позајмљеница* германскога извора.» (М. Гаваци, ЗНЖО 26/1, 1926, 8); «Бернекер не каже ... да је словенски назив [кобац] *позајмљеница* ...» (Д. Костић, *Гласник Југословенског професорског друштва*, књ. 12, 1931, 116); «оне [руске речи] су се најлакше помешале с народним речима, тако да се многе од њих и не осећају ни као туђице, нити као *позајмљенице* ...» (П. Ђорђић, *Наш језик*, књ. 3, 1935, 17); «Тешко је, дакле, могло продријети још једно значење – „прости народ” за *позајмљеницу* пук.» (П. Ђорђић, *Наш језик*, књ. 6, 1939, 26). Само једна потврда, са квалификатором покр., односи се на конкретно значење 'рад у најам, позајмица' (Шљивова код Крупња, Збирка речи М. Симића).

2.4. Даљи помак уназад на временској оси, сасвим неочекивано, садржи једна скоро прештампана а давно објављена књижица: ради се о репринту збирке бележака које је песник Лаза Костић исписивао на мар-

² У свом 20. тому, када он ускоро изађе из штампе. Ову одредницу нам је љубазно уступио њен обрађивач, колега др Неђо Јошић, коме се и овде захваљујемо.

гинама своја два примерка Вуковог *Српског рјечника* (другог издања, из 1852, и трећег издања, из 1898. године), а приређене, недуго после песничке смрти 1910. године, трудом његовог пријатеља Радивоја Симоновића (у Сомбору 1913. године). Независно од примарне вредности ове књиге,³ овде нас интересује садржај коментара приређивача, лекара по струци, који одају за једног лаика невероватну упућеност у питања науке о језику. Не улазећи у све Симоновићеве опаске,⁴ усредсредимо се на случај који је битан за историјат настанка лингвистичког термина који нас занима.

2.4.1. «За неколико грчких речи, којима је Лаза тумачио по з а ј м љ е н и ц е, није било вредно куповати грчка слова, те смо грчке речи означили латинициом.» (Симоновић 1913: 81; проред Ј. В.-П.). Ова практична напомена, трећа у низу од укупно девет које прате Симоновићеве примедбе издању које је приредио, на први поглед је безначајна јер се тиче једне техникалије – сасвим оправданог изостанка грчких слова. Али чињеница да она садржи термин *позајмљеница* вредна је нарочите пажње јер је то његова прва, најстарије потврда – стога релевантна за прецизирање хронологије његовог настанка. За сада нема начина да утврдимо да ли је Радивој Симоновић аутор овог термина, који је спонтано (?) калкирао са немачког, или га је чуо од неког стручњака, тј. нашао у литератури (за коју данас не знамо). Из његове биографије то се не може закључити. (Иако овај наслов постоји у списку извора за рсану, пример из њега није ексерпиран, па тако ни уврштен у грађу за тај речник.)

3. Треба имати у виду да наведени стандардни речници ни алтернативни парњак термину *позајмљеница*, именицу *пòзајмица*, не региструју у њеном лингвистичком значењу, већ само у стандардном 'оно што се даје – или узима – на зајам (новац, ствари, рад)'.

3.1. Тако је у описним речницима, нпр. RJAZU XI (1932–1935): 301, *пòзајмица* без лингвистичког значења; исто тако у Московљевић 1966: 471; такође РМСМХ 4 (1971): 597. Једино је у РСЈ 2007: 956, у оквиру одреднице *пòзајмица*, њено друго значење раздвојено на: **а**. 'оно што се узима

³ То су Костићеве допуне Вуковим потврдама и његови етимолошки коментари уз поједине речи страног порекла. Међу 1.912 таквих одредница њих 150, дакле ни свака десета, садрже и страни предложак од кога је Костић изводио њихово порекло – по правилу са назнаком (скраћеницом) имена језика, али некад и без ње (или чак без облика, нпр. *синор* „од грчког“). Главни извор тих етимона, по свему судећи, било је лично знање песничково, а понекад је цитирао – за једног аматера оног времена сасвим схватљиво – два немачка речника која је имао при руци.

⁴ Чак и када се има у виду да широка ерудиција међу интелектуалцима с краја XIX века није била реткост, изненађују коментари као «крајње је већ време да наше удружене академије саставе и издаду нов кратак речник са етимолошким тумачењем» (стр. 5), или «Чудно ми је да Лаза није имао „Рјеџник“ кога издаје Југословенска Академија у Загребу!» (стр. 85).

на зајам, вересију' и б. фиг. 'оно што се узима из туђег дела, туђе књижевности или туђег језика' (в. § 2.2.3.) – дакле, квалификатор је само фиг. а не лингв., чиме је ово значење остало лишено квалитета термина. Скоков етимолошки речник такође не бележи овај облик (в. § 2.1., § 4.1.).

3.2. У стручним речницима ситуација је једва нешто боља.

3.2.1. Тако Simeon 2 (1969): 113 за облик *позајмица* нема посебну одредницу, већ га с. в. *позајмљеница* наводи као њену ређу варијанту (за даље в. § 2.2.1.);

3.2.2. Међутим, SSLT/ССЛТ/DSLТ 1 (1977): 207, § 4-9-2. овај термин не региструје (уп. § 2.2.2. и § 4.2.2.).

3.3. Богату посведоченост донеће тек РСАНУ, у коме и ова реч на ред долази у следећем, 20. тому (в. § 2.3.). У његовом рукопису⁵ међу пет значења именице *позајмица* на другом месту, после конкретног, финансијског, наводе се њена апстрактна, филолошка значења: пре свега у теорији књижевности (било да се односи на неки елемент стране културе који се преузима, нпр. по Чајкановићу «византијска књижевност ... [је] дала нашој књижевности много *позајмица*, и то баш у пословицама и легендама», било да описује преузимање мотива, тема,⁶ нпр. код Скерлића: «И код њега [В. Ј. Илића] има и угледања и позајмица из других песника.»), а затим се среће и у лингвистици. Најраније ју је тако употребио Вук Карацић (Дело 16, 131): «Да се уопште и у нову књижевност пренела стара српска фонетичка прерада тога словенскога језика ... наш би језик онда могао поднети и више позајмица из старога књижевног језика.» Даље је користе лингвисти Александар Белић (нпр. «Вук је ... највише нападао на позајмице из словенског», «... трагови утицаја романског далматинског језика и доцнијег млетачког ... и данас се огледају у многим позајмицама те врсте у нашег становништва»), као и Павле Ивић: «Ту се налази нешто турцизама (еспап, кулунџија), ... покоја стара позајмица (Дунав, пасуљ)», «гласовних појава ... у старим словенским позајмицама у румунском језику и ... топонимији». Тако ју је употребљавао и његов савременик Иван Поповић.⁷ Судаћи даље по грађи РСАНУ, која није сва ушла у речник, њима се могу придружити и Гр. Божовић [нпр. «У већини су муслимани, па ипак то је крај са најмање турских позајмица.»] (*Узгредни записи*

⁵ Ову одредницу љубазно нам је уступио њен обрађивач, колега др Ненад Ивановић, коме се и овде захваљујемо.

⁶ Управо тако, као «преузимање тема, мотива, књижевних форми, композиционих и стилских појединости од других писаца, махом из страних књижевности [за разлику од плагијата где се] ради о књижевној крађи ...», појам *књижевна позајмица* дефинисан је и у РКТ 586–587.

⁷ Уп. нпр. његов наслов: Новогрчке и средњегрчке позајмице у савременом српскохрватском језику, *Зборник радова САН* 36, Византолошки институт, књ. 2, Београд 1953, 199–237.

1926, 47)] или Ј. Радонић [«У Србији опажа се борба између западног и источног утицаја, напр. у позајмицама романским и грчким» (превод Јиречека, *Историја Срба* 3, 1923, 5)], и још једном А. Белић: «У данашњем друштву не можемо бити без интернационалних позајмица.»⁸ (*Наш језик* 1, 1932/1933, 65).

4. Помало изненађује да наведени стандардни речници касно региструју и трећи синонимни термин, *посуђеница*, који је (без посебног разлога, уп. Скоков коменатар у нап. 9) више заступљен у западној варијанти српско-хрватског језика.

4.1. Тако нпр. RJAZU XI (1932–1935) не доноси облик *посуђеница*; исто тако ни Московљевић 1966. Садржи га тек РСМХ 4 (1971): 773 грам. 'посуђена, позајмљена реч из другог језика', као и РСЈ 2007: 983 лингв. *посуђеница* 'реч посуђена, позајмљена из туђег језика'. Етимолошки речник такође је не садржи (Skok 3: 16 s. v. *posúđiti*).⁹

4.2. Са друге стране, стручни речници и овај термин уредно региструју.

4.2.1. Тако је у Simeon 2 (1969): 112–113 *посуђеница* основна одредница за овај појам, који се ту вишеструко дефинише: 'посуђена или позајмљена ријеч или израз; језични елемент преузет из туђег језика или дијалекта у свој властити говор; преузета ријеч, или преузето језично средство (рјеђе *позајмица*, *позајмљеница*); ријеч страног подријетла чак и кад јој је облик прилагођен језику у који је преузета; лексички или морфолошки елемент што га неки језици посуђују из другог, било неизмијењен, било више или мање прилагођен њихову облику' итд.

4.2.2. Слично и SSLT/ССЛТ/DSLТ 1 (1977): 207, § 4-9-2. региструје и с.-х. термин *посуђеница* (в. и § 2.2.2.).

4.3. Ограничену посведоченост донеће и РСАНУ у неком од наредних томова (бр. 21 или 22), јер се у грађи налазе три примера, где је најстарији Скоков: «Пређи наши ... донесоше из своје ... постојбине ... неколико заједничких словенских назива ... за рибарски алат, као *вршва*, ријеч која би могла да буде и посуђеница од исте ријечи одакле је потекла и њемачка.» (П. Скок, *Од кога научише јадрански Југословени поморство и рибарство*, Сплит 1933, 5); «Није искључено да нам је [ријеч *пук*] као вјероватна рана германска *посуђеница* ... и дошла тим путем (првобитно можда у значењу 'војска вјерника') преко цркве.» (М. Кравар, *Језик* 6/1957, 39); «... док је неке друге посуђенице унио [Држић] у свој еп, јамачно стога што су се неке од њих већ давно удомаћиле и асимилирале, па се нису распознавале као туђице.» (М. Деановић, *Хрватско коло* 17, 74).

⁸ Овде Белић заправо мисли на *туђице*, јер интернационализми по дефиницији спадају у ту групу страних речи (в. Серајас 1978 или Влајић-Поповић 2014: 95).

⁹ Али уп. његов коментар да је поствербал *пџсуда* 'зајам' (Вук) ишчезао због хомонимије са *пџсуда* 'суд, вас'.

5. Треба размотрити шта нам говоре наведени примери.

5.1. Из изложеног је јасно да је до друге половине XX столећа (а почев још од Вука, што представља континуитет од читавог века) у српској науци о језику доминантно присутан термин *позајмица* – не само да означи давно преузету и добро адаптирану реч, какву данас називамо *позајмљеница*, већ и у ширем филолошком смислу преузимања било којих елемената једног језика у други, а такође и у контексту књижевног позајмљивања, тј. «преузимање тема, мотива, књижевних форми, композиционих и стилских појединости од других писаца, махом из страних књижевности» (РКТ 586–587, в. нап. 6). Сам појам је првобитно чак могао припадати домену књижевности, где је термин *позајмица* имао широку примену и где је могао бити коришћен као помен *agentis* уместо глаголске именице (већином је *позајмица* еквивалент за *позајмљивање*). Иако није немогуће да је термин настао спонтано, аутохтоно, простом метафором, вероватније је да је до тога дошло под утицајем страног предлошка, и то најпре нем. *Entlehnung* (уп. и фр. *emprunt*, енгл. *borrowing* као и *loan* – све 'позајмица').

5.2. Тек накнадно је – остаје питање кад тачно, односно кад коначно – у српску лингвистику уведен термин *позајмљеница*, специфичног, ужег значења 'давно преузета и добро адаптирана страна реч у језику'. С обзиром на то да са истом дистинкцијом постоји и нем. *Lehnwort*, дословно 'позајмљена реч', за наш облик *позајмљеница* калкирање је, из културно-историјских разлога најпре према овом немачком предлошку,¹⁰ практично извесно. Чињеница да у исцрпној студији о немачким преведеницама у српско-хрватском Рамелмајер тај пример не наводи (као ни варијанту *позајмица*, нити синоним *посуђеница*, в. Rammelmeyer 1975) логична је последица одсуства потврда у лексикографским изворима које је овај аутор имао на располагању (в. § 2.1.–2.2.1.).

5.2.1. Тако се може закључити да је термин *позајмљеница*, упркос домаћем лику (формално је изведен од основе пасивног партиципа глагола *позајмити* и суфикса *-ица* у служби поименичавања придева), у крајњој линији заправо страна реч типа преведенице.¹¹ Она је резултат спроведене универбизације: *позајмљена реч* > *позајмљеница*. Исто се догодило – са овим или неким другим префиксима, и од основа истих ових или синонимних им глагола – у још неким словенским језицима (уп. буг. *заетка*, слн. *izposojenka*, пољ. *pożyczka*, глуж. *pożyczka* – све са аналогним суфиксом *-ка*, § 2.2.2.).

¹⁰ Пре него према фр. *mot d'emprunt*, *emprunt* или енгл. *loan-word*, в. SSLT/ССЛТ/DSLТ 1: 207 (§ 2.2.2.).

¹¹ За терминолошку дистинкцију в. Срејајас 1978 или Влајић-Поповић 2014: 95.

5.2.2. Дистинктивност термина *позајмљеница* у односу на *позајмица* свакако је била кључни разлог да *позајмљеница* превлада, што се коначно десило током последњих деценија XX века. Управо због распрострањености стандардног значења именице *позајмица*, варијанта *позајмљеница*, као облик непознат књижевном језику,¹² била је идеалан избор да својом једнозначношћу означи специфичан лингвистички термин, реч позајмљену¹³ из другог језика. Необично је само да је један лаик тога био свестан још почетком прошлог столећа, чак раније него што је термин тако употребљен у стручним круговима.¹⁴

6. Један од озбиљних недостатака не само наше лексикографије већ и свих дијакроних проучавања српског језика чини малобројност историјских речника – како из најстаријих тако и из новијих етапа његове прошлости. За период од последња два века овај проблем је у знатној мери превазиђен постојањем РСАНУ, захваљујући широком захвату његове ексцерпције у различите области не само књижевности већ и писмености уопште, међутим, ни овај речник није апсолутно исцрпан – не само за новије већ ни за старије изворе. Стога за потребе историјске лексикологије ни постојање РСАНУ није довољно – не само зато што тај речник још није завршен већ зато што се и дан-данас откривају нови извори података који датирање првих потврда померају дубље у прошлост. Пример који смо осветлили само је једна илустрација те појаве – несавршенства лексикографских извора, немогућности поузданог трасирања путева настанка речи и вечитог измицања коначног дефинисања најстаријих потврда.

ЛИТЕРАТУРА

- Влајић-Поповић 2014:** Ј. Влајић-Поповић, Етимологија у српским описним речницима, [у:] Р. Драгићевић (ур.), *Савремена српска лексикографија у теорији и пракси*, Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 93–112.
- Вук 1935:** В. Стефановић Карацић, *Српски рјечник*, Београд: Штампариије Краљевине Југославије.

¹² Не рачунамо њену појаву у виду дијалекатског хапакса 'рад у зајам' из Шљивове код Крупња (в. § 2.3.).

¹³ Осим у ретким случајевима тзв. повратних позајмљеница (нем. *Rückentlehnung*), типа хунгаризма *астал* пореклом од слов. *стол*, оне се не враћају језику даваоцу – већ се узимају трајно (в. § 1.1.).

¹⁴ Остаје да нагађамо да ли би ток догађаја био другачији да је Симоновићева књижица, након што је издата 1913. године, доживела да уђе у нормални оптицај уместо што је почетком Првог светског рата уништен цео њен невелики тираж – осим једног примерка који је „васкрснуо” готово век касније.

- Московљевић 1966:** М. Московљевић, *Речник српског књижевног језика*, Београд (репринт Београд: Гутембергова галаксија, 2000).
- PKT 1985:** *Речник књижевних термина*, ур. Драгиша Живковић, Београд: Институт за књижевност и уметност – Нолит.
- PMCMX 1967–1976:** *Речник српкохрватскога књижевног језика*, 1–6, Нови Сад: Матица српска (до 1971. и Матица хрватска).
- РСАНУ 1959–:** *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, 1–, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- РСЈ 2007:** *Речник српскога језика*, Нови Сад: Матица српска.
- Симоновић 1913:** Р. Симоновић (прир.): Лаза Костић, *Допуна Вуковог Рјечника*, Сомбор (репринт Београд: Чигоја штампа, 2007).

- Срепајас 1978:** Лј. Срепајас, Prilog proučavanju grčkih semantičkih pozajmljenica i prevedenica u srpskohrvatskom, *Živa antika/Antiquite vivante*, XXIII/1–2, 75–84.
- Rammelmeyer 1975:** М. Rammelmeyer, *Die deutschen Lehnübersetzungen im Serbokroati-schen. Beiträge zur Lexikologie und Wortbildung*, Wiesbaden: Franz Steiner Verlag.
- RJAZU 1880–1976:** *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–XXIII, Zagreb: JAZU.
- Skok 1971–1974:** Р. Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV, Zagreb: JAZU.
- SSLT/CCJT/DSLТ 1977–1979:** *Slovník slovanské lingvistické terminologie /Словѣрь славянских лингвистических терминов/Dictionary of Slavic Linguistic Terminology*, 1–2, Praha: Academia.

Jasna Vlajić-Popović

FROM THE HISTORY OF A SERBIAN LINGUISTIC TERM –
POZAJMLJENICA 'LOANWORD'

Summary

This paper offers a survey of lexicographic fixations of the Serbian linguistic term *pozajmljenica* 'loanword' – as well as its less frequent synonyms *pozajmica* and *posuđenica* – in relevant descriptive dictionaries of Serbian and/or Serbo-Croatian (RJAZU, Московљевић, PMCMX, PCJ) and respective terminological ones (Simeon and SSLT/CCJT/DSLТ), followed by a short reference to the situation in Skok's etymological dictionary. Decisive for datation of all three terms prove to be the still unpublished records of them in the forthcoming volumes

of the thesaurus-type dictionary РСАНУ (Nrs. 20 and 21). Only for the standard term *pozajmljènica* the earliest attestation is not recorded in the materials for РСАНУ, but found outside that dictionary, in comments on a glossary from 1913 (Симоновић 1913). The question of whether the author coined the term individually (having Germ. *Lehnwort* as a model), or took it from an unknown source, remains unanswered. In further course the reason for the eventual supremacy of the initially rare term *pozajmljènica* over a more frequent one, *pòzajmica*, is identified as that of the unambiguity of the former, which is the most desirable characteristics of a term in any system. It is concluded that the needs of the Serbian historical lexicology for tracing the origination and expansion of words, even when it deals with more or less contemporary ones, cannot be adequately met by the existent lexicographic sources.

Keywords: Serbian language, lexicology, terminology, lexicography, *pozajmljènica*, *pòzajmica*, *posuđènica*.